

9. Szexualitás és terhesség

A polaritás kérdésével a gyakorlatban leginkább szexuális életünk során szembesülünk. Ez az a terület, amelyen *mindenki* érzékeli *tökéletlenségét*, s keresi azt, amire szüksége van. A szexuális életben testileg egyesülünk ellenpólusunkkal, s ebben az egyesülésben egy új tudatállapotot élünk át, amelyet orgazmusnak nevezünk. Ezt a tudatállapotot a boldogság teljességeként érzékeljük. Egyetlenegy hátránya, hogy időben nem tartós. Ezt a hátrányt a gyakorisággal próbáljuk behozni. Bármilyen rövid legyen is alkalmanként a boldogság pillanata, mégis azt jelzi, hogy vannak olyan tudatállapotaink, amelyek úgynevezett „normális” tudatállapotunkat minőségileg messze meghaladják. Ez a boldogságérzés nem enged nyugodni bennünket, állandóan és újra csak ezt keressük. A szexualitás a titoknak csak az első felét fejtí meg: ha két polaritás eggyé válik, ez boldogságérzéssel jár. A boldogság ezek szerint: „egység”. Már csak a titok második fele hiányzik, amely elárulná, hogyan leledzhetnénk tartósan ebben a tudatállapotban, ebben a boldogságban anélkül, hogy abból ismét vissza kéne süllyednünk. A válasz egyszerű: amíg az ellentétek egyesülése csak testi síkon valósul meg (szexualitás), addig az ennek eredményeképpen előálló tudatállapot (az orgazmus) is időben korlátozott, mert a test szintje az idő törvényének van alávetve. Az időtől csak úgy szabadulhatunk meg, ha az ellentéteket tudatunkban is egyesítjük – ha az egység ezen a területen is létrejött, elértük az örök, azaz időtlen boldogságot, az *örök üdvösséget*.

Ezzel a felismeréssel kezdődik az az ezoterikus ösvény, amelyet keleten jóga-ösvénynek neveznek. A jóga szanszkrit szó, annyit jelent, hogy járom. (Vö. a latin iugum szóval.)

A járom kettősséget köt össze egységgé: két ökröt, két vödröt stb. A jóga a kettősség egyesítésének művészete. Mivel a szexualitás tartalmazza az út alapmodelljét, s azt mindenki számára megközelíthető szinten mutatja be, keleten mindig is szívesen használták az út analóg bemutatására. A döbönt turisták kelet templomaiban még ma is csodálkoznak az – úgymond – pornográf ábrákon. Pedig a két istenfigura szexuális egyesülésének ábrázolását a kelet arra használja, hogy szimbolikusan ábrázolja a *conjunctio oppositorum*, az ellentétek egyesülése nagy titkát.

A keresztény teológia sajátossága, hogy fejlődéstörténete során időnként a testiséget s ezzel a szexualitást oly mértékben elátkozta, hogy mi, mint egy keresztény kultúra gyermekei, a szexualitást és a *szellemi fejlődés úját* egymástól merőben különböző, kibékíthetetlen ellentétekké akarjuk tenni... (természetesen a keresztényeknek sem volt mindig idegen a szexuális szimbolika, mint azt például a „Jézus menyasszonya tanok” mutatják). Néhány, önmagát „ezoterikusnak” tartó csoport a hús és a szellem ellentétének gondolatát máig is szorgalmasan ápolja. Ezek a körök alapvetően összekeverik a *transzmutációt és az elfojtást*. Pedig elegendő lenne felfogni az ezoterikus alapmondást: „ahogy fenn, úgy lenn”. Ebből az is következik, hogy „amit *alul* nem tudunk, arra *felül* sem vagyunk képesek”. Akinek tehát szexuális jellegű a problémája, azt a testsíkján kellene megoldania, ahelyett hogy boldogságát a menekvésben keresné – hiszen az ellentétek egyesülése „magasabb” síkon még sokkal nehezebb!

Ha innen nézzük, talán érthető, miért redukálta Freud szinte az összes emberi problémát a szexualitásra. Bár ez teljesen jogos volt, egy kis *formai hibát* mégis rejt magában. Freud, és mindazok, akik így gondolkodnak, elhanyagolják a konkrét manifesztáció szintje és a mögötte álló princípium különbségét. A „polaritás”, illetve „az ellentétek egyesülése” elvének a szexualitás csak az egyik megjelenési formája. Ebben az elvont formában már a Freud-kritikusok is egyetértenének: minden emberi probléma a polaritás problémájára és az ellentétek egyesítésének kísérletére redukálható (ezt a lépést tette meg végül C. G. Jung). Az is minden bizonnyal igaz, hogy az emberek többsége a polaritás kérdését először a szexualitás szintjén tanulja, éli meg és dolgozza fel. Emiatt fő konfliktusunk a szexualitás és a partnerkapcsolatok; melyek maguk is a „polaritás” gyötrő témáját testesítik meg, s melyek mindaddig *két-ségbeesésbe* kergetnek bennünket, míg meg nem találjuk az egységet.

Menstruációs panaszok

A havi vérzés a nőiesség, a termékenység, a fogékonyság kifejezése. A nő kiszolgáltatott ennek a ritmusnak. Engedelmeskednie kell mindannak a korlátozásnak, akadályoztatásnak, amit ez jelent. Ez az *engedelmesség* a nőiség egyik központi területét érinti: az odaadás képességét. Itt most nőiességről annak az átfogó princípiumnak a jegyében beszélünk, mely a női pólust jelenti a világban, amit a kínaiak „Jin”-nek neveznek, az alkimisták a Holddal szimbolizálnak, a mélypszichológia a víz szimbólumán keresztül fejez ki. Ebből a szempontból minden nő csak ennek az archetipikusan nőinek egy megjelenési formája. A női princípiumot befogadóképességként definiálhatnánk. A *Ji csing* így fogalmaz: „A teremtő út a férfié, a befogadó a nőié.” És másutt: „A befogadó a legodaadóbb a világon.”

Az odaadás képessége a nőiség központi tulajdonsága; minden további női képesség alapja: így a megnyílás, a befogadás, a fogamzás, az önmagába zárás, elrejtés képességéé is. Az odaadás képessége ugyanakkor az aktív cselekvésről való lemondást is jelenti. Vizsgáljuk csak meg a nőiség archetipikus szimbólumait, a Holdat és a Vízet. Mindkettő lemond arról, hogy aktívan sugározzon, kibocsásson valamit, mint ellentétük, a Nap és a Tűz. Ezáltal válnak azonban képessé arra, hogy fényt és meleget vegyenek fel, bocsássonak be magukba, és visszatükrözzék őket. A víz lemond egyéni formai igényéről – felvesz bármely formát. Beilleszkedik, odaadja magát.

A Nap és a Hold, a Tűz és a Víz – a férfi és a nő polaritása mögött nem áll értékelés. Az értékelés teljességgel értelmetlen lenne, hiszen önmagában mindegyik pólus csak fél és tökéletlen – a tökéletességhez szüksége van ellenpólusára. Ez a tökéletesség azonban csak úgy érhető el, ha mindkét pólus a maga egyediségét teljességgel reprezentálja. Bizonyos emancipációs okfejtések könnyen megfeleledkeznek az archetipikus törvényekről. Nagy marhaság, ha a Víz panaszodik, hogy nem tud égni és világítani, s ebből saját alacsonyabbrendűségére következtet. Éppen azért tud befogadni, mert nem tud égni, a befogadásról viszont a Tűznek kell lemondani. Egyik sem jobb, mint a másik, csak más. A pólusok eme másságából ered az a feszültség, amelyet „Élet”-nek nevezünk. A pólusok

nivellálása nem vezet az ellentétek egyesüléséhez. Az a nő, aki teljesen elfogadja s megéli nőiségét, sosem fogja magát „alacsonyabb rendűnek” érezni.

Általában minden menstruációs zavar, illetve a legtöbb szexuális zavar háttérében az áll, hogy „nem tudunk megbékélni” saját nőiségünkkel. Az odaadás, az *egyed-értés* mindig nehéz feladat, hiszen le kell mondanunk az én-ezt-akaromról, le kell mondanunk egodominanciánkról. Egónkból kell áldoznunk, egy részünket kell odaadnunk, feláldozunk – a havi vérzés is ezt az odaadást követeli meg a nőtől. A vérvesztéssel a nő életerőt áldoz. A menstruáció egy kis terhesség, egy kis szülés. Amilyen mértékben nem törődik bele ebbe a „szabályozásba”, olyan mértékben lesznek cikluszavarai vagy egyéb menstruációs panaszai. Ezek a zavarok arra utalnak, hogy valamely, a nőben lévő felsőbb instancia (gyakran tudattalanul) nem akarja odaadni magát: a menstruációnak, a szexualitásnak, a férfinak. Éppen ehhez a lázadó „én pedig ezt nem akarom”-hoz fordul céltudatosan a menstruációs intim betétek, tamponok reklámszövege. Ezek a hirdetések azt ígérik a nőnek, hogy a mindenkori termék használata esetén független lesz menstruációjától, s bármit megtehet, amit akar. A hirdetés ezzel ügyesen *fordul ahhoz az érzékeny ponthoz*, mely a nő számára a tulajdonképpeni konfliktust jelenti: ahhoz, hogy bár nő – *nem* ért egyet azzal, ami a nőiséggel jár.

Aki fájdalmasan éli meg a menstruációt, az fájdalmasan éli meg a nőiséget is. Így a menstruációs zavarokból mindig szexuális zavarokra is következtethetünk, az az odaadás elleni tiltakozás, amely a menstruációs zavarban mutatkozik meg, a nemi életben is megakadályozza azt, hogy a nő elengedje magát. Aki az orgazmusban képes elengedni magát, az a menstruáció során is el tudja engedni magát. Az orgazmus, mint az elalvás is, egy kis halál. A havi vérzés is egy kis meghalás, hiszen szövetek halnak el, s lökődnek ki a szervezetből. A halál nem más, mint kihívás arra, hogy én-görccseinktől és ezek hatalmi játszmáitól megszabaduljunk, elengedjük magunkat. A halál mindig csak egónkat fenyegeti, sosem az embert magát. Aki ragaszkodik egójához, a halált küzdelemként éli meg. Az orgazmus kis halál, mert megköveteli, hogy megszabaduljunk énünktől. Az orgazmus az Én és a Te eggyé válása, előfeltétele, hogy én-határainkat megnyissuk. Aki ragaszkodik az énjéhez, nem él át orgazmust (ugyanaz érvényes az elalvásra; lásd a későbbi fejezetben). Közös az orgazmusban, a halálban és a havi vérzésben tehát: az odaadás képessége, a készség egónk egy részének feláldozására.

Így érthető, mint már korábban láttuk, miért nem menstruálnak vagy miért küzdenek menstruációs problémákkal a kóros lesóványodásban szenvedők. Elfojtott dominanciaigényük túl nagy ahhoz, hogy egyedérthessenek. Félnak nőiségüktől, félnak a szexualitástól, a termékenységétől, az anyaságtól. Ismert, hogy különösen félelemkeltő vagy bizonytalan helyzetekben, katasztrófák esetén, börtönben, munka- és koncentrációs táborokban gyakran elmarad a havi vérzés (szekunder amenorrhoea). Mindezek a helyzetek természetesen kevésbé alkalmasak az „odaadásra”, sokkal inkább azt követelik a nőtől, hogy álljon a férje mellé, váljon aktívvá, vigye keresztül akaratát.

Van azonban a menstruációnak még egy vonatkozása, amiről nem szabad megfeledkeznünk: a havi vérzés annak a kifejezése, hogy a nő anyává lehet. A havonta

bekövetkező vérzést a nők nagyon különbözően élik meg, attól függően, hogy akarnak-e gyermeket vagy nem. Ha egy nő gyermeket akar, a megjövő menstruáció azt jelenti, hogy „megint nem sikerült”. Ilyen esetben primer rossz hangulat jellemző a menstruáció előtti és alatti időszakokra. A vérzést a nő „fájdalmasként” könyveli el. A gyermekre vágyó nők előtérbe helyezik a bizonytalan fogamzásgátló módszereket – ez a kompromisszum a tudattalan gyermek utáni vágy és a védekezés alibije között. Ha azonban a nő nem akar gyermeket, alig várja, hogy megjöjjön a menstruációja, s ezzel maga késleltetheti azt. Ezek után gyakran hosszas vérzés következik, mely bizonyos körülmények között a szexuális élet megakadályozását is szolgálja. A havi vérzés alapvetően – mint minden tünet – hatalmi eszközként is bevethető, akár a szexuális élet megakadályozására, akár azért, hogy a nő több odafordulást, gyengédséget kapjon.

A menstruációt a női ösztrogén hormon és a férfi gesztogén hormon összjátéka igazgatja. Ez az összjáték a „hormonok szintjén” lejátszódó „szexualitásnak” felel meg. Ha ezt a „hormonszexualitást” megzavarja valami, a havi vérzés is zavarokkal küzd. Az ilyen típusú panaszok igen nehezen gyógyíthatók orvosi úton hormonok szedésével, mert a hormonok csak anyagi reprezentánsai a lélek férfi és női részének. Gyógyulást csak a nő saját nemi szerepével való megbékélése hozhat, s ez a feltétele annak is, hogy a nő az ellentétes nemi pólust is megvalósíthassa magában.

Álterhesség (*Pszeudograviditás*)

Különösen impozáns szomatizálódását figyelhetjük meg a pszichológiai folyamatoknak a vélt terhesség esetében. Az álterhes asszonyok nemcsak olyan szubjektív terhességi tüneteket élnek át, mint az evési vágy, a teltségérzés, a rosszullét, a hányás, hanem mellük is típusosan megduzzad, a mellbimbók pigmentálódnak, sőt megindulhat a tejkiválasztás is. Az álterhes nő érzi a gyermek mozgását, teste úgy elformátlanodhat, mintha előrehaladott terhes volna. Az őskor óta ismert, ám mégis relatíve ritka álterhesség háttérében a szélsőségesen erős gyermek utáni vágy és a felelősségtől való tudattalan félelem konfliktusa áll. Ha az álterhesség egyedülálló, magányosan élő nőnél lép fel, valószínű, hogy a szexualitás és az anyaság közötti konfliktusról van szó. A nő úgy szeretné a nemes anyaszerepet betölteni, hogy abban a korántsem olyan nemes szexualitásnak ne legyen szerepe. Az álterhesség esetén is a test az, amely elárulja a valóságot: felfúvódott, de tartalom nélküli.

Terhességi problémák

A terhességi problémák mindig a gyermek elutasítását jelzik. Ezt az állítást biztosan azok fogják a leghevesebben cáfolni, akikre nézve a leginkább igaz. Ha azonban tényleg a valóság érdekel bennünket, ha tényleg meg akarjuk ismerni önmagunkat, először is szokásos értékrendünktől kell búcsút vennünk.

Őszinteségünknek ugyanis hagyományos értékrendünk áll leginkább az útjában. Amíg az a meggyőződésünk, hogy csak bizonyos meghatározott tartású, viselkedésű emberek lehetnek „jók”, kényszerűen elfojtjuk mindazokat az impulzusokat, amelyek e sémába nem illenek bele. Ezek az impulzusok testi tünetek formájában lépnek fel, s ezzel létrehozzák az őszinteség egyensúlyát.

Azért hangsúlyozzuk ismételten ezt az összefüggést, nehogy egy elhamarkodott „ez az én esetemben biztos, hogy nem érvényes” felkiáltással ismét hazudjunk önmagunknak. Éppen, mert a gyermekáldás témájához olyan erős értékítélet tapad, az önmagunkkal szembeni őszintétlenségnek gyakran szimptomaként kell megjelennie. Így például a vetélés annak a jele, hogy a nő nem akar gyermeket – valójában tudattalan terhességmegszakítás. Az elutasítás szelídebb formája a (majdnem általános) terhességi rosszullét, és mindenekelőtt a terhességi hányás. E tünet nagyon törekeny, vékony nőknél lép fel rendkívüli gyakorisággal, mert a terhesség a női hormonok (ösztrogén) erőteljes gyarapodásával jár. Viszont éppen a csekély női identitással rendelkező nőknél a nőiség e (hormonális) betörése félelmet s elhárítást vált ki, mely rosszullétben, hányásban manifesztálódik. A rossz közérzet és a hányinger általános gyakorisága a terhesség során csak azt jelzi, hogy a gyermekáldás az öröm mellett általában elutasítást is kivált. Ez teljességgel érthető, hiszen a gyermek egész addigi életstílusunk teljes átrendezését s olyan felelősségvállalást jelent, mely kezdetben természetes félelmet kelt bennünk. Amilyen mértékben nem dolgozzuk fel tudatunkban a konfliktust, olyan mértékben sülyed az elutasítás a testbe.

Terhességi gesztózis*

Megkülönböztetjük egymástól a korai (hatodik-tizennegyedik hét közötti) és a késői gesztózist; a későit terhességi mérgezésnek (toxikózis) is hívjuk. A gesztózis magas vérnyomásban, a vesén keresztüli fehérjevesztésben, görcsökben (terhességi eklampszia), émelygésben és reggeli hányásban nyilvánul meg. A teljes kép a gyermek elutasítására utal, részben konkrét, részben szimbolikus kísérlet a gyermektől történő megszabadulásra. A vese által kiválasztott fehérjéje a gyermeknek tulajdonképpen a legnagyobb szüksége volna. Ha azonban ezt a fehérjét *elvesztjük*, a gyermek nem kaphatja meg – tehát kirekesztjük azt az anyagot, amelyből építkezne –, s ezzel növekedésében próbáljuk meggátolni. A görcsök a terhességmegszakítás kísérletének felelnek meg (vö. szülési fájások). Mindezek a relatíve gyakori tünetek a fent leírt konfliktust jelzik. A szimptomák erőssége és veszélyessége arról tanúskodik, milyen erősségű a gyermek elutasítása, illetve milyen mértékben tudta feldolgozni az anya a gyermek elfogadásának gondolatát. A kései gesztózis még extrémebb helyzet, mert nemcsak a magzatot, hanem az anyát is komolyan veszélyezteti. A kórképnél a méhlepény vérellátása rohamosan csökken. A placenta anyagcsere-felülete tizenkét-tizennégy négyzetméter nagyságú. A gesztózisnál ez a felület körülbelül hét négyzetméterre csökken, s

---

* *Gesztózis* (lat., orv.): az anyai szervezet hibás reakciója a terhességgel, illetve a magzattal mint idegen testtel szemben.

négy és fél négyzetméternél elhal a magzat. A méhlepény a magzat és az anyag közötti kontaktusfelület. Ha a magzat vérellátása gátolt, a kontaktusból éppen az életet vonjuk ki. A placentaelégtelenségek egyharmadában ez a gyermek halálához vezet. Ha a magzat a kései gesztózist túléli, többnyire nagyon kicsi, alultáplált, öreges látványt nyújt. A kései gesztózis a gyermek megfojtására tett kísérlet, melynek során az anya is kockáztatja az életét.

Az orvostudomány a cukorbetegeket, a vesebetegeket s különösen a kövér nőket sorolja a gesztózissal veszélyeztetett páciensek közé. Ha e három csoportot saját nézőpontunkból megvizsgáljuk, azt találjuk, hogy mindháromnak van egy közös problémája: a szeretet. A cukorbeteg nem képesek szeretetet befogadni, ezáltal szeretetet adni sem tudnak, a vesebetegnek partnerproblémáik vannak, s az elhízott nők falánkságukkal éppen szeretethiányukat próbálják meg kompenzálni. Így cseppet sem meglepő, ha azok a nők, akiknek a „szeretet” témájával ilyen problémájuk van, a gyermek számára sem tudnak megnyílni.

Szülés és szoptatás

Mindazok a nehézségek, amelyek a szülést lassítják, illetve nehezítik, végső soron abból a kísérletből fakadnak, hogy az anya megpróbálja megtartani, nem akarja odaadni a gyermeket. Ugyanez az anya és gyermeke közötti probléma ismétlődik meg később, amikor a gyermek elhagyni készül a szülői házat. Kétszer ugyanaz a szituáció, különböző szinteken: születéskor a gyermek az anyaméh védettségét s később a szülői ház védettségét hagyja el. Mindkettő gyakran lesz „nehéz szülés”, míg végül elszakad a köldökzsinór. Itt ismét a „szabadon engedés” témáját érintjük. Mennél mélyebbre hatolunk a kórképekbe s ezáltal az emberi problémákba, annál világosabb lesz, hogy az emberi élet a „bebocsátás” és az „elbocsátás” (szabadon bocsátás) két pólusa között ingadozik. Az elsőt gyakran nevezzük „szeretet”-nek, míg a másodikat végső formájában „halál”-nak. Az élet nem más, mint a bebocsátás és az elbocsátás ritmikus gyakorlata. Gyakran csak az egyikre vagyunk képesek, és a másikra nem, néha egyikre sem. A szexualitás arra készíti a nőt, hogy kinyíljék, kitaruljon, s bebocsássa a „te”-t. A szülés ismét arra készíti, hogy kinyíljon, kitaruljon, ezúttal azért, hogy léte egy részét elbocsássa, hogy az „te”-vé válhasson. Akkor kerül sor szülési komplikációkra, illetve császármetszésre, ha ez nem sikerül. A túlhordott gyermekeket gyakran császármetszéssel hozzák a világra, a túlhordás a „megvárni nem akarást” jelzi. A császármetszéshez még a következő problémák is vezethetnek: ha a nő attól fél, hogy túl szűk, ha fél a gátszakadástól vagy attól, hogy kevésbé lesz vonzó a férfi számára.

Ezzel ellentétes problémát találunk a koraszülésnél, melyet gyakran idő előtti burokrepedés vezet be. Az idő előtti burokrepedést többnyire idő előtti fájások és prézelés előzi meg. A koraszülés kísérlet arra, hogy a gyermeket *kidobjuk* magunkból.

A szoptatás jóval többet jelent, mint pusztán táplálást. Az anyatej olyan antitesteket tartalmaz, melyek védik a gyermeket élete első fél évében. Ha a gyermek nem kap anyatejet, ezt a védelmet sem konkrétan, sem átfogóbb értelemben nem kapja meg. Ha a gyermeket nem

szoptatják, hiányozni fog neki az anyával való bőrkontaktus: hiányozni fog az a védelem, melyet az anya azzal nyújtana neki, hogy „magához szorítja”. Ha egy anya nem szoptat, ez azt jelenti, hogy hiányzik belőle a készség arra, hogy gyermekét védje, táplálja, személyesen gondoskodik róla. Ez a probléma sokkal mélyebben el van fojtva azoknál az anyáknál, akiknek nincsen teje, mint azoknál, akik nyíltan bevallják, hogy nem akarnak szoptatni.

Sterilitás

(fogamzásképtelenség)

Ha egy nő nem esik teherbe, bár szeretne gyereket, ez azt mutatja, hogy vagy tudattalanul elhárítja a fogamzást, vagy a gyermek utáni vágyát őszintétlenség motiválja. Őszintétlen a motiváció például, ha abban reménykedünk, hogy a gyermekén keresztül tudjuk partnerünket megtartani, vagy a partnerünkkel fennálló problémákat a gyermek születése háttérbe tolja. Ilyen esetekben testünk gyakran becsületesebben, széleslátókörűbben reagál, mint tudatunk. Ugyanebben az értelemben a férfi terméketlensége a kötöttségtől és a felelősségtől való félelmet jelenti, mely a gyermekén keresztül életébe lépne.

Thorwald Dethlefsen – Rüdiger Dahlke: Út a teljességhez – részlet/